

DJEČJE GLAZBENE AKTIVNOSTI UZ VIVALDIJEVU SKLADBU "ČETIRI GODIŠNJA DOBA"

Vujat, Katja

Undergraduate thesis / Završni rad

2020

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Pula / Sveučilište Jurja Dobrile u Puli**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:137:923295>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-04-25**

Repository / Repozitorij:

[Digital Repository Juraj Dobrila University of Pula](#)

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti

KATJA VUJAT

DJEČJE GLAZBENE AKTIVNOSTI UZ VIVALDIJEVU SKLADBU

ČETIRI GODIŠNJA DOBA

Završni rad

Pula, lipanj, 2020.

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti

KATJA VUJAT

DJEČJE GLAZBENE AKTIVNOSTI UZ VIVALDIJEVU SKLADBU

ČETIRI GODIŠNJA DOBA

Završni rad

JMBAG: 0303067516, redoviti student

Studijski smjer: Preddiplomski stručni studij Predškolski odgoj

Predmet: Metodika glazbene kulture

Znanstveno područje: Umjetničko područje

Znanstveno polje: Glazbena umjetnost

Znanstvena grana: Glazbena pedagogija

Mentor: Izv. prof. dr. sc. Ivana Paula Gortan-Carlin

Pula, lipanj, 2020.

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Ja, dolje potpisana Katja Vujat, kandidatkinja za prvostupnicu predškolskog odgoja, ovime izjavljujem da je ovaj Završni rad rezultat isključivo mogega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio Završnog rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz kojega necitiranog rada, te da ikoji dio rada krši bilo čija autorska prava. Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Studentica

U Puli, 8. lipnja 2020. godine

IZJAVA o korištenju autorskog djela

Ja, Katja Vujat, dajem odobrenje Sveučilištu Jurja Dobrile u Puli, kao nositelju prava iskorištavanja, da moj završni rad pod nazivom Dječje glazbene aktivnosti uz Vivaldijevu skladbu *Četiri godišnja doba* koristi na način da gore navedeno autorsko djelo, kao cjeloviti tekst trajno objavi u javnoj internetskoj bazi Sveučilišne knjižnice Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli te kopira u javnu internetsku bazu završnih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice (stavljanje na raspolaganje javnosti), sve u skladu s Zakonom o autorskom pravu i drugim srodnim pravima i dobrom akademskom praksom, a radi promicanja otvorenoga, slobodnoga pristupa znanstvenim informacijama.

Za korištenje autorskog djela na gore navedeni način ne potražujem naknadu.

U Puli, 8. lipnja 2020.

Potpis

SADRŽAJ:

1. UVOD.....	Pogreška! Knjižna oznaka nije definirana.
2. ANTONIO VIVALDI	7
2.1. Život i djelo.....	7
2.2. Četiri godišnja doba	10
3. DJEČJE GLAZBENE AKTIVNOSTI UZ GLAZBU	12
3.1. O glazbi, općenito	12
3.2. Odabir skladbe za glazbene aktivnosti	13
3.3. Slušanje glazbe.....	15
3.4. Likovno izražavanje nakon slušanja glazbe.....	16
4. GLAZBENE AKTIVNOSTI U DJEČJEM VRTIĆU PETAR PAN-PODRUČNO ODJELJENJE GALIŽANA	18
4.1. Tijek aktivnosti Antonio Vivaldi <i>Proljeće</i>	19
4.1.1. Likovni radovi nakon slušanja <i>Proljeća</i> Antonija Vivaldija	21
4.2. Tijek aktivnosti Antonio Vivaldi <i>Ljeto</i>	23
4.2.1. Likovni radovi nakon slušanja <i>Ljeta</i> Antonija Vivaldija	25
4.3. Tijek aktivnosti Antonio Vivaldi <i>Jesen</i>	27
4.3.1. Likovni radovi nakon slušanja <i>Jeseni</i> Antonija Vivaldija	29
4.4. Tijek aktivnosti Antonio Vivaldi <i>Zima</i>	31
4.4.1. Likovni radovi nakon slušanja <i>Zime</i> Antonija Vivaldija	33
5. ZAKLJUČAK.....	35
6. POPIS LITERATURE	36

1. UVOD

„Kad slušamo muziku, čini nam se da ona ispreda neku priču, opisuje neki doživljaj, pobuđuje u nama neka raspoloženja.“ (Manasteriotti, 1987:5). Glazba je izrazito važna za kvalitetan, skladan i cjelovit razvoj svakog pojedinca. Ona pozitivno utječe na djetetove umne i fizičke sposobnosti te omogućuje razvoj estetskog odnosa prema glazbi i umjetnosti općenito.

„Glazba je...ljepota, čarolija, uživanje, osjećaj, ljubav, duhovni život, moć, snaga, inspiracija, sloboda, umijeće, svemir, pokret, igra, ODGOJ,...i još više, mnogo više. Glazba je sve ono što se ne može izreći, a živi u čovjeku i izvan njega.“ (Sam Palmić, 1998:6).

Kako tvrdi Manasteriotti (1987:126): „Odgojna vrijednost slušanja muzike vrlo je velika i zato suvremena pedagogija pridaje toj muzičkoj aktivnosti izvanredno značenje.“

„Slušanjem muzike u najvećoj mjeri utječemo na razvoj emocionalnog života djeteta, na razvoj njegove estetske kulture i muzičkih sposobnosti. Stoga smišljenim, pravilno provedenim slušanjem muzike mnogo pridonosimo svestranom razvoju djeteta.“ (Manasteriotti, 1987:126). Dijete dok sluša glazbu otkriva poseban svijet, svijet glazbenih tonova. Počinje zapažati „lijepo“ u glazbi, osposobljava se za doživljavanje višeg stupnja radosti. Glazba pokreće dječju fantaziju, pobuđuje njihove emocije i želju da je slušaju sve češće. Likovno izražavanje glazbenih dojmova sve češće se pojavljuje kao zanimljiv, djeci omiljen oblik rada crtanje, slikanje ili modeliranje nakon slušanja glazbe. U ovom radu govorit će se o dječjim glazbenim aktivnostima uz Vivaldijevu skladbu *Četiri godišnja doba*. Detaljnije o glazbenim aktivnostima i jednom od najznačajnijih skladatelja barokne glazbe i najvećem violinisti svih vremena slijedi u nastavku rada.

2. ANTONIO VIVALDI

2.1. Život i djelo

Talijanski kompozitor, cijenjen pedagog, dirigent i violinista rođen je u Veneciji 4. ožujka 1678. godine. "Kako je bio riđe kose, suvremenici su ga prozvali *Il Prete Rosso*, i taj ga je naziv pratio cijelog života." (ME,1977:680). Odrastao je u velikoj obitelji uz tri sestre i dva brata. Njegov otac Giovanni Battista bio je violinista u orkestru crkve sv. Marka. Giovanni je svom sinu dao prvu poduku, a s deset godina uveo ga je i u orkestar kao svog zamjenika i budućeg nasljednika. Vivaldi je istovremeno pod mentorstvom Giovannija Legrenzija učio svirati orgulje i teorijske predmete. Očevo ime i poznanstvo sa Giovannijem Legrenzijom omogućilo mu je da se susretne s najvećim venecijanskim glazbenim umjetnicima. Godine 1703., sa svojih 25 godina postao je svećenik. Zbog izrazito velike ljubavi prema glazbi i potrebe da joj se u potpunosti posveti, ali i lošijeg zdravlja, Vivaldi je odustao od tog zvanja. Ostao je i dalje u crkvi, ali mise nije služio. Šest mjeseci nakon zaređenja stupio je u službu venecijanskog konzervatorija *Seminario musicale dell' Ospedale della Pieta*, u kojem je proveo gotovo cijeli život do 1740. godine. Prvobitno je bio angažiran kao nastavnik violine, a iz postojećih dokumenata vidi se da je kasnije obavljao i druge funkcije uključujući dužnost dirigenta i direktora, prije svega kompozitora. Vivaldi je orkestar konzervatorija podigao na takav nivo da su ga ubrajali među najbolje ansamble ne samo u Italiji, već i u Europi. (ME,1977:680).

„Nakon 1710. godine Vivaldijeva djela se izvode i van granica Italije, u Njemačkoj, pa u Francuskoj, Engleskoj i dr., a od 1712. godine dalje štampa ih E. Roger u Amsterdamu, tada najpoznatiji izdavač instrumentalne glazbe u Europi.“ (ME,1977:680). Antonio Vivaldi postaje poznata osoba, posjećuje ga i strani glazbenik Johann Georg Pisendel kako bi od njega učio. Idućih godina često putuje radi izvođenja svojih djela, većinom operskih najprije u Vicenzu 1713. godine gdje je nastala njegova prva opera *Ottone in Villa*, zatim u Firencu, Milano i druge talijanske gradove (1718. - 1722.), pa u Rim (1723 - 1724.). Oko 1718. do 1722. godine (ili 1719.-

23.) prihvatio je službu dirigenta na dvoru markgrofa Philippa od Hessen- Darmstadta u Mantovi. Antonio Vivaldi međutim nije prekinuo vezu s Venecijom gdje više puta dirigira i postavlja nove opere. 1723. godine obnavlja svoje veze i s konzervatorijem. Idućih deset godina (1725.– 1735.) proveo je uglavnom na putovanjima po Europi u pratnji pjevačice Anne Giraud. Na poziv Bečkog dvora boravio je u Beču gdje ga je pozvao rimsko-njemački car Karlo VI., njegov veliki štovatelj, a kasnije i u Pragu gdje je 1730.-1732. godine izvedeno nekoliko njegovih opera. Djela su mu se mnogo izvodila i u Dresdenu. Nadalje, 1735. godine ponovno se navode podaci o njegovom radu na venecijanskom konzervatoriju. 1738. godine samostalno dirigira svečanim koncertom prilikom proslave 100. godišnjice kazališta u Amsterdamu na kome se izvode njegova djela. Godine 1739. održana je posljednja premijera njegove opere *Feraspe* u Veneciji, ali je i njegov ugled i položaj u tom gradu poljuljan zbog veze s Annom Giraud. Početkom 1741. godine Vivaldi se nalazi u Beču, gdje 28. srpnja 1741. godine umire u bijedi. Kako navodi knjiga umrlih bečke župe sv. Stefana, Vivaldi je i pokopan u Beču. Poslije smrti Antonio Vivaldi vrlo je brzo pao u zaborav. (ME, 1977:681). Zanimanje za njega ponovno oživljuje u XIX. st., usporedno s Bachovom renesansom. Vivaldijeva povijesna uloga i prava vrijednost otkriveni su tek u novije vrijeme kada je 1926.– 1930. godine pronađen veći dio njegovih dotad nepoznatih djela u Nacionalnoj biblioteci u Torinu. U instrumentalnim koncertima Vivaldi je ostavio svoja najznačajnija ostvarenja. Arcangelo Corelli, posebno Tomaso Albinoni i Giuseppe Torelli dali su mu putokaz u oblikovanju solističkog koncerta od kojih je preuzeo raspored stavaka: brzi-polagani-brzi. Vivaldi je otišao i nekoliko koraka ispred svojih uzora. Proširio je okvire stavaka i utvrdio karakter svakog pojedinog stavka, zaoštio konture tema, pojačao je motivske kontraste i obogatio zvučnu fakturu, naročito virtuosnu tehniku solista. „Orkestar donosi tematski materijal koji je jedinstven ili različit, dok solista popunjava međuigre virtuosnim dijelovima.“ (ME, 1977:681). U Vivaldijevim koncertima oduševljava i izvanredna raznolikost stvaralaštva koja ide od djela s jednim solo-instrumentom do onih s više od 10 koncertirajućih instrumenata. U koncertima za 1 ili 2 solistička instrumenta zastupljeni su gotovo svi tadašnji melodijski instrumenti (violina, violončelo, flauta, oboa, fagot, viola d' amore, mandolina, harfa i truba). U orkestarska djela treba ubrojiti i sinfonije, koje su jednostavnije i koje se izvode bez velikih izvođačkih poteškoća. Skladajući od 1713. godine istovremeno opere i koncerte on je te dvije vrste usko povezao pa je uz ostalo potpuno izjednačio ariju s formom svog koncertnog stavka. Antonio Vivaldi mnogo je ulagao u svoje opere

preuzimajući uloge dirigenta, redatelja, dajući uputstva za izradu kostima, dekora i ostalo. Benedetto Marcello i Carlo Goldoni oštro su komentirali njegovo operско stvaranje. Vivaldijeva tematika imala je snažan utjecaj i na suvremenike među kojima se nalazi i Johann Sebastian Bach. Nasuprot suvremenicima koji su brzinu izvođenja svojih djela obilježavali uglavnom približnim oznakama, kod Vivaldija zapažamo velik broj opisanih i naznačenih tempa. Vivaldi za *allegro* upotrebljava ne manje od 14 različitih naziva. Iako je Antonio Vivaldi za povijest glazbe značajniji kao kompozitor, ne smiju se zaobići ni njegove velike izvođačke sposobnosti i zasluge za razvoj violinske tehnike. On je uvelike razvio sviranje razloženih akorda i stvorio od toga tipičan način violinske tehnike. Antonio Vivaldi bio je izuzetno nadaren kompozitor kao i veoma tehnički zreo orkestralni izvođač. Najveći je talijanskih barokni majstor za orkestar za koji je imao izuzetan osjećaj. Njegov orkestar je različit i varira od gudačkog do znatno velikog sastava s drvenim i limenim puhačima, instrumentima na trzanje, pa čak koristi i udaraljke. Vivaldijev gudački korpus ima najviše do 25 glazbenika, a od drvenih instrumenata koristi flaute, oboe i fagote u paru. Za razliku od mnogih suvremenika on je tretirao drvene puhače ne samo slobodno i samostalno već i virtuosno. Pisao je i za klarinet, a ponekad i za limene instrumente. Njegov orkestar sastojao se od 25 do 50 glazbenika, često je dirigirao gudačkom stojeći ispred orkestra od kud polazi suvremeno dirigiranje. Broj njegovih kompozicija nije točno utvrđen, do danas je poznato oko 770 kompozicija. Od svih njegovih djela najviše treba istaknuti njegov ciklus od četiri koncerata pod nazivom *Godišnja doba*. Kroz mnoga svoja djela pokazao je ljubav i svoje znanje prema glazbi. U glazbenoj karijeri nizao je uspjehe i padove kao i svaki skladatelj.

Slika 1. Antonio Vivaldi

Izvor: <https://www.posterlounge.com/p/412851.html> 11.10.2019.

2.2. Četiri godišnja doba

Četiri godišnja doba ciklus je od 4 violinskih koncerata. Napisana su 1723. godine, a objavljena su 1725. godine. Slušatelj slušajući *Četiri godišnja doba* ima priliku doživjeti ih. Vivaldijeva su djela izvor trajnog nadahnuća. On zna uskladiti svoje kolorističke težnje s muzičkog aspekta i stvara svojom muzički bogatom invencijom razne ugođaje. „To su slike dočaravanja proljeća, tišine, šume, livade, seoskog plesa, mira u prirodi, šuštanja lišća, vjetra i oluje, lova i zime. Sve to Vivaldi opisuje svojim originalnim prikazom.“ (Miranov, 1964:133). *Četiri godišnja doba* izrazito su velik doprinos baroknoj i klasičnoj glazbi uopće. ¹

¹ <https://nova-akropola.com/lijepe-umjetnosti/glazba/ridokosi-svecenik-antonio-vivaldi/> 01.10.2019.

Djelo je preteča programnoj glazbi 19. stoljeća, a programnost možemo uočiti sljedećim opisom godišnjih doba:

Proljeće

Živahni tonovi proljeća omogućuju slušatelju da kroz kolorističke opise čuje pjev ptica, buđenje prirode te vesele radnike koji vrijedno rade na poljima. Takvi tonovi slušatelju donose nešto obećavajuće, optimistično, bude želju za pokretom i daju osjećaj da je upravo ovo proljeće posebno.²

Ljeto

Ljeto započinje nešto sporijim tempom, *Allegro non molto*. Kod slušatelja toplo ljetno jutro stvara osjećaj smirenosti i opuštenosti. Kako dan teče, sparina sve više raste i osjeća se usporenost u prirodi. U slušatelju se budi osjećaj kao da je sve u nekakvom polusnu dok se iz daljine povremeno čuje grmljavina koja najavljuje oluju. Snažni koloristički opisi slušatelju dočaravaju snažan vjetar praćen kišom i grmljavinom. Oluja koja nosi sve pred sobom tjerajući ljude na poljima i životinje u zaklon.³

Jesen

Nakon vrućeg ljeta jesen donosi zahlađenje pa prvi jesenji dan započinje veselo i lepršavo. Radnici vrijedno rade na poljima skupljajući plodove a nakon napornog rada slijedi gozba uz vino i ukusna jela. Nakon gozbe slijedi odmor pa potom seljaci hrle u lov sa psima.⁴

Zima

U zimi je sve okovano snijegom i ledom. Kod ljudi se stvara potreba za obitelji, zajedništvom, ljubavi i toplim domom. Zima dolazi s hladnom prožetom mističnom atmosferom, kraj zimskog dana završava hladnim i oštrim vjetrom.⁵

² <https://nova-akropola.com/lijepe-umjetnosti/glazba/ridokosi-svecenik-antonio-vivaldi/> 01.10.2019.

³ <https://nova-akropola.com/lijepe-umjetnosti/glazba/ridokosi-svecenik-antonio-vivaldi/> 01.10.2019.

⁴ <https://nova-akropola.com/lijepe-umjetnosti/glazba/ridokosi-svecenik-antonio-vivaldi/> 01.10.2019.

⁵ <https://nova-akropola.com/lijepe-umjetnosti/glazba/ridokosi-svecenik-antonio-vivaldi/> 01.10.2019.

3. DJEČJE GLAZBENE AKTIVNOSTI UZ GLAZBU

3.1. O glazbi, općenito

U staroj Grčkoj glazbu su nazivali umjetnošću božanskog porijekla. Kako navodi Manasteriotti (1982:5): "Umjetnost koja tonovima izražava osjećaje." Glazba je umjetnost koja tonovima odražava čovjekove misli, osjećaje i doživljaje. Ona je pokretljiva igra tonova, ona je spasiteljica, tješiteljica ljudskog roda. Prijatelj u patnji i sreći. Prema Manasteriotti (1982:5) bilo je mnogo pokušaja da se nađe definicija koja bi obuhvatila cjelokupni fenomen glazbe, no svaki je put do izražaja dolazila samo jedna strana, i to ona koja se u određenom trenutku činila najznačajnijom. Gospodnetić (2015:21) navodi kako ne možemo točno objasniti zašto volimo glazbu. Jednostavno uživamo u određenim vrstama i glavna je njezina privlačnost. Privlačenje, zanimanje za glazbu i užitak u njoj ostaju konačna tajna. Slušanje glazbe je jedna od najčešćih aktivnosti koje ljudi provode u slobodno vrijeme. „Uz zrak, glazba je ljudima najvažnija jer je možemo naći u svim javnim prostorima.“ (Gospodnetić, 2015:119). Zna se koje su osnovne ljudske potrebe no, nije loše razmisliti o tome da je glazba prisutnija od hrane i pića. Glazba, ta „lijepa umjetnost“ sredstvo je za dobro raspoloženje te pozitivno utječe na zdravlje. „U današnjem naglašenom stresnom i ubrzanom životnom ritmu, glazba je možda više nego ikad potrebna i djeci i odraslima.“⁶

Glazba također mijenja našu percepciju prostora. Kako iznosi Gospodnetić (2015:119): „Mozartovi spori stavci ili ambijentalna glazba mogu u bolničkim sobama ublažiti osjećaj ograničenosti i sputanosti, kao što pomažu i u vremenskoj stisci ili prometnoj gužvi jer polagana glazba obuhvaća više praznog prostora između tonova.“ Glazba mijenja i percepciju vremena pa nas ona može ubrzati ili usporiti. Također može pomoći uspostavljanju ravnoteže između logičnije lijeve i intuitivnije desne polutke mozga, međudodosa koji se smatra temeljem kreativnosti. Glazba usporava i ujednačuje moždane valove, u stanjima opuštenosti stvara u mozgu valove nalik onima pri sanjanju. Nadalje, glasna glazba naglašenog ritma može nas ispuniti energijom te osloboditi boli ili napetosti. Postavlja se pitanje kako razni elementi glazbe djeluju na živčani sustav? Gospodnetić (2015:120) iznosi kako: „Harmonija- konsonantni akordi djeluju na vegetativni (nevoljni) živčani sustav umirujuće, usporavaju puls i snižavaju

⁶ <https://hrcak.srce.hr/137253> 09.04.2020.

krvni tlak, dok disonantni akordi izazivaju ubrzavanje disanja i rada srca te povišenje krvnog tlaka.“ Ritamski naglašena glazba kao i melodije s brzim slijedom tonova i stanke između tonova uzbuđuju vegetativni sustav. Monotona i tiha glazba ima takav utjecaj na tijelo da umiruje i uspavljuje. Zanimljivo je spomenuti kako kratak instrumentalni motiv glazbe iz reklame može nesvjesno navesti kupce da kupe određeni proizvod. „Glazba je utkana u sve pore našeg svakodnevnog života.“ (Sam,1998:11). Djeca vrtičke dobi najčešće plešu kada čuju glazbu, to je senzomotoričko slušanje koje se temelji na činjenici da nijedan drugi osjet ne prodire tako duboko u druga osjetna područja kao što se to događa pri slušanju glazbe. „Učinci glazbe uvijek su mentalni ili tjelesni. Većina ljudi uživa slušati glazbu iako nisu svjesni njezina utjecaja.“ (Gospodnetić, 2015:123). Kako iznosi Sam (1998:7):“Slušanjem glazbe snažno se razvija glazbeni senzibilitet koji nadmoćno utječe na cjelokupni emocionalni i duhovni život čovjeka.“

3.2. Odabir skladbe za glazbene aktivnosti

„Vrijeme nedvojbeno pokazuje što je vrijedno. Što nije kvalitetno, pada u zaborav. Zato djeci predstavljamo glazbu kojoj je vrijeme potvrdilo svoju vrijednost.“ (Gospodnetić, 2015:129). Na svakom odgojitelju je velika odgovornost, upravo njemu je povjeren početni stupanj odgoja čovjeka. Odgojitelj bi trebao biti sposoban zapaziti, osjetiti i shvatiti lijepo u glazbi jer će samo u tom slučaju moći u djeci pobuditi ljubav prema glazbi. „Odgojiteljeva je zadaća uputiti djecu u samu glazbu, omogućiti im da otkriju i osjete ljepotu glazbe.“⁷ Gospodnetić (2015:16) iznosi kako je važno ponuditi djeci kvalitetnu glazbu što ranije pa bi odgajatelj trebao upoznati kratke skladbe kako bi ponudio djeci za slušanje one koje mu se svide. Odrasli nesvjesno prenose svoje stavove na djecu što je i dokazano. Također odgojitelji nesvjesno prenose na djecu svoje emocionalne stavove o glazbi. Pjesme iz djetinjstva ljudi pamte čitav život, to ostaje u sjećanju kao i mnogi zvukovi, mirisi, ugođaji. Isto tako je i sa slušanjem glazbe, zato treba pažljivo odabrati skladbe za slušanje koje je vrijedno pamtiti. „Ono što dijete zapamti u djetinjstvu, čvrsto se zadržava u svijesti i sačuva se mnogo godina. Zato je

⁷ <https://hrcak.srce.hr/137253> 09.04.2020.

važno da dijete u pamćenju prikuplja važne stvari.“ (Gospodnetić, 2015:25). Kod djece će se vrlo teško postići rezultati slušanjem umjetničke glazbe prema kojoj se odgojitelj odnosi indiferentno. Izbor kompozicije treba biti unaprijed vrlo dobro promišljen. „Kvaliteta obrazovanja i kompetentnost odgojitelja ključni je čimbenik za poboljšanje odgojno-obrazovnih postignuća, a time i stvaranje kulture predškolske ustanove.“⁸ Kako navodi Manasteriotti (1987:128) kompozicija mora biti umjetnički vrijedna i dostupna shvaćanju djece. Samo umjetnički vrijedna glazba može utjecati na dijete, ona će u njemu pobuditi osjećaje, formulirati njegov glazbeni ukus i razviti u njemu ljubav prema glazbi. U težnji za umjetnički vrijednom kompozicijom odgojitelji ne bi smjeli pretjerivati. Vrlo važnu ulogu ima trajanje kompozicije. „Da bi djeca mogla koncentrirano i aktivno slušati neku skladbu, ona ne smije biti preduga.“ (Gospodnetić, 2015:129). Simfonija ili sonata izvedena u cijelosti teško bi održala djetetovu pažnju. Odgojitelji bi imajući na umu djetetove osobine i njihove mogućnosti trebali odabrati laku i kratku kompoziciju u trajanju od 2 do 3 minute te postepeno uvoditi skladbe složenijeg sadržaja i duljeg trajanja. Prednost se daje bogatom području klavirskih minijatura i ostalih kompozicija programskog karaktera kod kojih se već iz naslova uočava koju je pojavu ili biće iz prirode kompozitor glazbom pokušao dočarati. „Prikladne su i kraće orkestralne kompozicije programskog karaktera, tj. s napisanim sadržajem koji je kompozitor priložio skladbi da bi usmjerio slušanje u određenom pravcu.“ (Manasteriotti, 1987:128). Prednost se također daje i plesovima iz razloga što je element pokreta u glazbi blizak djeci i zato što je to glazba koju dijete lako shvaća. „Djeca upoznaju narodna kola, brze polke, zanosne valcere, graciozni menuet, lake mazurke i svečane poloneze, za koje će kasnije u školi, naučiti i nazive.“ (Manasteriotti, 1987:128). Kod djece slušanjem plesova raznih naroda i epoha podižemo kulturni nivo djece. Među izborom pjesama za slušanje prednost se pridaje narodnoj pjesmi, naročito iz kraja u kojem se dječji vrtić nalazi. „Kulturna svijest i izražavanje razvijaju se poticanjem stvaralačkog izražavanja ideja, iskustva i emocija djeteta u nizu umjetničkih područja koje uključuju glazbu, ples, kazališnu, književnu i vizualnu umjetnost. One se osnažuju i razvojem svijesti djeteta o lokalnoj, nacionalnoj i europskoj kulturnoj baštini i njihovu mjestu u svijetu.“⁹ Također djeca slušaju pjesme naših i stranih kompozitora čiji sadržaji omogućavaju povezivanje s ostalim odgojnim

⁸ <https://hrcak.srce.hr/99893> 09.04.2020.

⁹ <https://www.azoo.hr/images/strucni2015/Nacionalni-kurikulum-za-rani-i-predskolski-odgoj-i-obrazovanje.pdf> 06.04.2020.

područjima, kao što su pjesme o godišnjim dobima, o raznim prirodnim pojavama, bićima iz svijeta životinja i sl. Važnu ulogu zauzimaju i uspavanke, to su nježne prijelazne pjesme iz kojih zrači ljubav majke prema djetetu. Uspavanke su prvi oblik komunikacije majke s djetetom. Upravo su majke stoljećima pjesmom uspavljivale dijete pa se zato uspavanka smatra prvom i najstarijom glazbenom vrstom.

„Mnogi odgojitelji nisu ni svjesni koliki je njihov utjecaj na razvoj i napredak djece, posebice u njihovom glazbenom odgoju.“¹⁰

3.3. Slušanje glazbe

Slušanje glazbe ima snažan utjecaj na razvoj emocionalnog života djeteta, na razvoj njegove estetske kulture i glazbenih sposobnosti. Pravilno provođenje slušanja glazbe mnogo pridonosi svestranom razvoju djeteta. Kako navodi Manasteriotti (1982:126): “Slušanjem glazbe kod djece se postepeno počinje razvijati glazbeni ukus.” Slušanje glazbe izrazito je važno za razvoj glazbenih sposobnosti djece. Razvija se naročita osjetljivost, senzibilnost sluha. Također slušanje glazbe pomaže odgojitelju da se bolje upozna s djecom te da pokuša prepoznati njihove glazbene sposobnosti i muzikalnost djeteta. Postavlja se pitanje nije li slušanje glazbe za dijete predškolske dobi preteška aktivnost koja nije u skladu s njihovom najkarakterističnijom osobinom, naglašenom motorikom. No, ispitivanja i dosadašnja praksa pokazuju sasvim suprotno. Manasteriotti (1982:127) u svojoj knjizi piše kako su djeca od tri godine života sposobna 5 minuta (pa i duže) slušati glazbu. Djeca od četiri godine slušaju glazbu bez upadica i bez nehotičnih pokreta. Ako djeca slušajući glazbu izvode neke pokrete tijekom to su većinom ritmički koordinirani s glazbom. Djeca su toliko pažljiva kod slušanja glazbe da usporavaju dah i tek nakon završetka kompozicije duboko i glasno udahnu. Kako tvrdi Sam Palmić (1998:48): “Da je dijete ostvarilo glazbeni doživljaj, ono nam to pokazuje svojim vanjskim aktivnostima: široko otvorene oči, otvorena usta, ubrzano disanje, živost pogleda, ili postupno smirenje.” Djeca u dobi pete i šeste godine rado slušaju glazbu sa velikim bogatstvom zvuka, ali i jednostavne ritmičke strukture u kojoj ima čestih ponavljanja. Sposobna su koncentrirati pažnju htijenjem što dolazi do izražaja i pri slušanju glazbe. Provoditi slušanje glazbe s djecom izrazito

¹⁰ <https://hrcak.srce.hr/137253> 09.04.2020.

je složen zadatak. Da bi dijete glazbu moglo doživjeti potrebno je aktivno slušanje. Kod aktivnog slušanja sudjeluju intelekt i fantazija, samo takvo slušanje stvara pozitivan ili negativan odnos prema glazbenom djelu. Nadalje, najjači pokretač aktivnog slušanja je pobuđeni interes. „Aktivno slušanje otkriva, da čuti glazbu može onaj tko je emocionalno i intelektualno zaokupljen izražajnim glazbenim elementima. Aktivno slušanje uključuje doživljaj i spoznaju.“ (Sam Palmić,1998:50). Kako iznosi Sam Palmić (1998:51): „Aktivno slušanje je svjesno slušanje. Pri tom slušatelj svoj estetski doživljaj upotpunjuje spoznajnim elementima glazbenih izražajnosti.“ Ako dijete sluša glazbu bez interesa i pažnje to se naziva pasivnim slušanjem. Pasivno slušanje kod djece predškolske dobi uočava se zijevanjem, okretanjem i sl. Pasivno je slušanje ono koje ne izaziva ili ne uključuje emocionalno i intelektualno uživanje. „Pasivno slušanje može biti svako slušanje koje izaziva čulnu ugodu, ili stvara raspoloženje, ugođaj.“ (Sam Palmić,1998:49). U vrtiću postoje trenuci kada je pasivno slušanje izuzetno poželjno iako je u glazbeno-odgojnoj praksi u procesu slušanja glazbe negativna pojava. „Pasivno slušanje u vrtiću nije manje važno od aktivnog slušanja pa odgajatelj treba pomno odabrati kvalitetnu glazbu. Želimo da djecu glazba oplemeni krasotom skladbi to kratko vrijeme dok su u vrtiću.“ (Gospodnetić, 2015:127). Svatko može uspostaviti dodir sa glazbom, osjećaj za glazbu ne zahtjeva neke posebne sposobnosti. Sposobnost primanja i doživljavanja glazbe razvija se postupnim i planskim odgojem.

3.4. Likovno izražavanje nakon slušanja glazbe

Crtanje, slikanje ili modeliranje nakon slušanja glazbe pojavljuje se kao izrazito zanimljiv, djeci omiljen oblik rada. „Umjesto plesa dijete može slikati, crtati ili modelirati. Treba paziti da ne kažemo djeci naslov skladbe. Likovno izražavanje može biti istovremeno sa slušanjem glazbe ili nakon slušanja.“ (Gospodnetić, 2015:263). Postavlja se pitanje koja vrsta glazbe je prikladna za takve aktivnosti. Većina stručnjaka opredjeljuje se za tzv. programnu glazbu. Djeci je potrebno napomenuti kako će nakon slušanja skladbe slikati ono što im glazba „govori“. „Praksa je pokazala da djeci pri tome nije potrebna opširna priprava riječima, ali da o pripravi mnogo ovisi kako će se djeca odazvati na aktivnost ove vrste.“ (Manasteriotti,1987:143). Djeca mogu slušati dvije skladbe kontrastnog karaktera npr. veselu i tužnu. Odabiru skladbu

koja im se najviše sviđa i slikaju ono što im je „glazba pričala“. Karakter glazbe ne objašnjava se djeci.

„Svijet dječjeg likovnog stvaralaštva fascinantno je područje, puno neočekivanog i nepredvidivog.“¹¹ Likovni izraz na određenu glazbu također se može provesti tako da djeca slušaju dvije ili tri nove kompozicije. One mogu biti različite u tempu, dinamici, metru i ritmu, kao što su koračnica, uspavanka i ples bez ikakvih objašnjenja o glazbi.

„Da bi se moglo proniknuti u dječji crtež na glazbu, potrebno je dobro poznavanje psihologije i mnogo mašte, ljubavi i poštovanja osobnosti djeteta. Likovni izraz djece na glazbu pridonosi razvoju ljubavi prema glazbi.“ (Manasteriotti, 1982:147). Dijete je kreativno biće sa specifičnim stvaralačkim i izražajnim potencijalom. „Vrtić je mjesto stvaranja i izražavanja u različitim izražajnim formama ako se u njemu djecu potiče na stvaralačko izražavanje vlastitih ideja, iskustava i emocija u nizu „umjetničkih“ područja.“¹²

¹¹ <https://hrcak.srce.hr/124737> 09.04.2020.

¹² <https://www.azoo.hr/images/strucni2015/Nacionalni-kurikulum-za-rani-i-predskolski-odgoj-i-obrazovanje.pdf> 06.04.2020.

4. GLAZBENE AKTIVNOSTI U DJEČJEM VRTIĆU PETAR PAN - PODRUČNO ODJELJENJE GALIŽANA

U veljači 2019. godine u Dječjem vrtiću Petar Pan u područnom odjeljenju Galižana odrađene su četiri glazbene aktivnosti, s temom: Proljeće, Ljeto, Jesen, Zima. Aktivnosti su provedene u skupini Pčelice gdje su djeca veoma pozitivno reagirala na glazbu. Glavni cilj bio je upoznati djecu sa klasičnom glazbom, razviti ljubav i lijepe emocije za glazbu, stvoriti pozitivno okruženje i ozračje u skupini, motivirati djecu na rad. Kako navodi Gospodnetić (2015:17): „Rad s djecom zahtijeva stručnost ali i ljubav.“ Odgojitelji u svom radu trebali bi prenijeti djeci ugodna iskustva putem glazbe. „Ustrajnim i upornim radom svaki odgajatelj može postići ona znanja i umijeća koja su potrebna za ostvarivanje zadataka glazbenog odgoja na početnom stupnju.“ (Manasteriotti, 1982:27).

Aktivnosti koje su odrađene detaljnije su opisane u pripremama koje slijede u nastavku rada.

Nastavna jedinica: slušanje skladbe Antonio Vivaldi *Četiri godišnja doba* i razvoj kreativnosti

Tip sata: obrada novog sadržaja

Cilj Aktivnosti: razvijanje aktivnog slušanja kod djece, učenje novih riječi i obogaćivanje rječnika, poticati djecu na suradnju s vršnjacima, poticanje mašte i kreativnosti, razvijanje kod djece interesa za glazbu

Odgojni, obrazovni i funkcionalni zadaci:

1. Odgojni zadaci:

- Stvoriti veseo i razigran ugođaj u odgojnoj skupini
- Razvijanje glazbenog pamćenja
- Motivirati djecu na rad
- Poticanje na suradnju s drugom djecom

2. Obrazovni zadaci :

- Učenje novih riječi
- Proširivanje vokabulara

- Poznavanje ritma, melodije

3. Funkcionalni zadaci:

- Razvoj osjećaja za ritam i tempo
- Utjecaj na razvoj govora i proširivanje vokabulara

Oblici rada:

- Grupni oblik rada
- Frontalni oblik rada

Metoda rada :

- Metoda slušanja
- Metoda razgovora
- Metoda usmenog izlaganja

Nastavna sredstva i poticaji:

- Audio-player
- CD sa skladbama (Vivaldi *Četiri godišnja doba*)
- Isprintane slike (Proljeće, Ljeto, Jesen, Zima)

4.1. Tijek aktivnosti Antonio Vivaldi: *Proljeće*

Uvodni dio sata:

Aktivnost sam započela po završetku doručka. Pozdravljam djecu te im se predstavljam kao studentica koja će s njima odraditi glazbenu aktivnost. Djecu sam zamolila da sjednu na pod u formaciju polukruga na mjesto koje inače u skupini Pčelice nazivaju „mjesto dogovora“ gdje započinjem s motivacijskim govorom. Djecu sam na razgovor potaknula pitanjima vezanim uz proljeće: kada dolazi proljeće, kakvo je tada vrijeme vani, je li nam hladno ili toplo? Kakvu odjeću tada nosimo? Kako se osjećamo u proljeće, što nas sve može podsjetiti na proljeće, što je sve karakteristično za to godišnje doba. Djeci sam pokazala sliku na kojoj se nalazi priroda u proljeće, kako bi ih potaknula na razmišljanje i imaginaciju promatrali smo što se sve događa s prirodom u proljeće, koje životinje možemo vidjeti, kakve boje prevladavaju u to godišnje doba, koje sve cvijeće možemo vidjeti. Djeca su zainteresirano i aktivno sudjelovala u

razgovoru te su na pitanja odgovarala vrlo kreativno, neki od odgovora su bili: u proljeće čujemo zujanje pčela, cvijeće raste, u proljeće je cvijeće ljubičasto, cvijeće može biti i šareno, ja se veselim proljeću, proljeće nije baš hladno, malo je i toplo, a malo je i hladno, možemo vidjeti bubamaru, leptira, ježa. U proljeće nosimo gumene čizme i šešir na glavi. Nakon što su se djeca zainteresirala započinjemo s glavnim dijelom sata.

Glavni dio sata:

Djecu sam zamolila da na istom mjestu nađu dovoljno prostora kako bi svi mogli leći. Kada su se svi smjestili objasnila sam im kako će sada u miru i tišini slušati skladbu Antonija Vivaldija. Ako to poželes mogu zatvoriti oči kako bi se što više opustili i uživali u skladbi, te da se zamišljaju bilo gdje o čemu ćemo kasnije pričati. Tijekom slušanja skladbe primjećujem da su gotovo svi zatvorili oči, te da nekoliko djece slušajući skladbu izvode određene pokrete rukama i nogama što je znak pozitivnog prihvatanja glazbe. Pri završetku slušanja skladbe djeci sam ostavila još nekoliko trenutaka da svi u miru otvore oči te da sjednu kao i na početku aktivnosti. Započeli smo razgovor potaknut pitanjima: kako ste se osjećali tijekom slušanja, gdje ste se zamislili, podsjećali li vas ova skladba na proljeće i zašto, koje instrumente ste prepoznali, što još možete zamisliti kada ju slušate? Odgovori su bili razni: osjećao sam se veselo i plesao sam, pjesma je bila jako brza i glasna na početku, ja sam se zamislila kako plešem sa balerinama, prepoznala sam violinu i bubnjeve, ja sam čuo samo violinu, meni se svidjela, bila je malo brza malo i spora kasnije, ja sam čuo flautu. Uvažavajući sve njihove odgovore djecu sam pohvalila, objasnila sam im kako sve ono što su čuli, osjetili, zamislili i vidjeli mogu naslikati temperama koje sam unaprijed pripremila na stolovima u likovnom centru. Tijekom likovnog izražavanja glazbenih dojmova sva su djeca sudjelovala u aktivnosti, pokazala su zanimanje te je u skupini postignut sklad i suradnja među djecom.

Završni dio sata:

Pri samom kraju aktivnosti kako su djeca završavala s radovima tako sam pojedinačno pregledala svaki rad i napisala ime djeteta. Sa svakim sam djetetom razgovarala o tome što njegov rad predstavlja. Odgovore sam zapisivala pokraj imena, no na neke radove nisam uspjela dobiti odgovor. Naime, većina djece je sudjelovala u razgovoru dok nekoliko njih nije bilo raspoloženo za to. Djecu sam zamolila za suradnju prilikom

pospremanja sobe te sam im se zahvalila i pohvalila ih. Na samom kraju djeca su odigrala igru „Pogodi dio tijela“. Djecu sam rasporedila tako da svatko ima dovoljno prostora. Na izgovorene riječi npr. „ruka“ djeca moraju pokazati svoju ruku.

4.1.1. Likovni radovi nakon slušanja *Proljeća* Antonija Vivaldija

Slika 2. Tempere

„U proljeće raste cvijeće, nacrtala sam šareni cvijet.“ djevojčica (5,8 god)

Izvor: Foto arhiva, K. Vujat

Slika 3.Tempere

„Nacrtala sam plavi, žuti, crveni i rozi cvijet, tu je i sunce sa oblacima.“ djevojčica (5,10 god)

Izvor: Foto arhiva, K. Vujat

Slika 4.Tempere

„U proljeće možemo vidjeti cvijeće, nacrtala sam cvijet koji raste u proljeće.“ djevojčica (6,3 god)

Izvor. Foto arhiva, K. Vujat

Slika 5. Tempere

„Teta sviđa li ti se? Nacrtala sam veliko cvijeće i sunce, moja najdraža boja je žuta.“
djevojčica (4,10 god)

Izvor: Foto arhiva, K. Vujat

4.2. Tijek aktivnosti Antonio Vivaldi: *Ljeto*

Uvodni dio sata:

Kao i prethodnog dana aktivnost započinjem po završetku doručka. Djecu sam zamolila da svatko pronađe svoje mjesto na „mjestu dogovora“ te da sjednu u formaciju polukruga. Kada su se svi smjestili započinjem s motivacijskim govorom koji je potaknut pitanjem: „Djeco, sjećate li se o kojem smo godišnjem dobu razgovarali jučer?“ Na što dobivam odgovore: „Proljeće“. Kako bi djeca proširila svoja znanja o godišnjim dobima te kako bi ih motivirala i potaknula na razgovor i na samostalno promišljanje ponovno smo ponovili nekoliko karakteristika proljeća te je zatim razgovor potaknut pitanjima vezanim uz godišnje doba koje dolazi nakon proljeća: koje je to godišnje doba koje dolazi nakon proljeća, što sve znaju o ljetu, kakvo je tada vrijeme vani, kako se osjećamo ljeti, što sve možemo raditi, kakvu odjeću nosimo, je li nam hladno ili toplo, što najviše volite raditi ljeti? Djecu sam pomoću slike ljeta potaknula na imaginaciju i razmišljanje. Neki od odgovora bili su: ljeti je toplo vrijeme, najviše volim staviti sunčane naočale i kupati se na bazenu, ja imam sunčane naočale za

sunce, a kišne naočale kada pada kiša, ja ljeti najviše volim ići na more, jedem sladoled, kada ljeti idem na more imam mrežu s kojom lovim rakove, ljeti nosim kupaći kostim, ljeti je jako toplo vrijeme, imam naočale za sunce i sandale. Djeca su aktivno sudjelovala u razgovoru a postavljajući djeci pitanja primjećujem kako ih ljeto izrazito veseli. Kada smo utvrdili koje je to godišnje doba koje dolazi nakon proljeća te koje su sve karakteristike ljeta započinjemo s glavnim dijelom sata.

Glavni dio sata:

Djeci dajem upute da svatko pronađe dovoljno mjesta kako bi mogao leći. Kada su se svi smjestili i kada se atmosfera umirila objasnila sam djeci kako ćemo kao i prethodnog dana slušati skladbu te sam ih zamolila za tišinu kako bi svi mogli čuti te kako bi ugođaj bio ugodniji. Ako to požele mogu zatvoriti oči te se zamisliti bilo gdje o čemu ćemo kasnije razgovarati. Također sam im objasnila da ako prepoznaju bilo koji instrument mogu mi ga otkriti kasnije. Prije samog slušanja još sam ih jedanput zamolila za potpunu tišinu kako bi mogli poslušati *Ljeto* djelo Antonija Vivaldija. Tijekom slušanja nekoliko djece otvaralo je oči te im je pažnja „lutala“ dok je većina djece zatvorenih očiju u miru slušala skladbu. Pri završetku slušanja planirala sam ostaviti nekoliko trenutaka kako bi svi mogli polagano otvoriti oči i sjesti se, ali je jedan dječak nestrpljivo već pri kraju skladbe ustao kako bi mi objasnio da je čuo violinu. Kada su svi otvorili oči i sjeli započeli smo razgovor potaknut pitanjima: kako ste se osjećali tijekom slušanja, podsjeća li vas skladba na ljeto i zašto, koje instrumente ste prepoznali, gdje ste se zamislili. Odgovori su bili: ja sam čula gitaru i violine, ja sam čuo samo violinu, ja sam zamislila sunce i podsjetilo me na ljeto, ja sam se zamislio kako letim, ja sam plivala u moru. Na stolovima u likovnom centru unaprijed sam pripremila papire i drvene bojice te sam djeci dala upute kako sve ono što su čuli, osjetili, vidjeli i zamislili mogu prenijeti na papir.

Završni dio sata:

Tijekom likovnog izražavanja glazbenih dojmova obilazila sam stolove te kako je koje dijete završavalo tako sam pregledala svaki rad i napisala ime te razgovarala o tome što rad predstavlja. Odgovori su kao i radovi bili raznoliki. Djeci sam se zahvalila na sudjelovanju te sam ih pohvalila. Zajedno smo pospremili sobu te smo na samom kraju odigrali igru „Pogodi boju“. Djecu sam rasporedila tako da svatko ima dovoljno

prostora. Na izgovorene riječi npr. „plava“ djeca moraju pronaći bilo koji predmet u sobi plave boje.

4.2.1. Likovni radovi nakon slušanja *Ljeta* Antonija Vivaldija

Slika 6. Drvene bojice

„Ovo sam ja na plaži, ljeti najviše volim ići na more.“ djevojčica (5,4 god)

Izvor: Foto arhiva, K. Vujat

Slika 7. Drvene bojice

„Nacrtao sam zvijezdu u moru i more.“ dječak (6,2 god)

Izvor: Foto arhiva, K. Vujat

Slika 8. Drvene bojice

„Ovdje sam ja i moje prijateljice na plaži, tu je i tobogan i ostala djeca, na plaži je i pas, tu je i sunce i oblak.“ djevojčica (5,5 god)

Izvor: Foto arhiva, K. Vujat

Slika 9. Drvene bojice

„Nacrtała sam more, tu su i zvijezde iz mora.“ djevojčica (6,3 god)

Izvor: Foto arhiva, K. Vujat

4.3. Tijek aktivnosti Antonio Vivaldi: *Jesen*

Uvodni dio sata:

Već po dolasku u skupinu ranog jutra dječak mi radosno postavlja pitanje: “Koju pjesmu danas slušamo?” Pozitivno me iznenadila njegova zainteresiranost te sam ga upitala sviđa li mu se što slušamo? Na što sam dobila odgovor: „Želim plesati uz pjesmu.“ Objasnila sam mu kako je sad vrijeme doručka i kako ćemo pjesmu poslušati malo kasnije. Po završetku doručka djecu sam zamolila da sjednu na pod u formaciju polukruga te da najprije odigraju igru „Pokvareni telefon“ kako bi mogla pripremiti prostor za rad. Stolove sam najprije zaštitila novinskim papirom te na njih stavila kistove, vodene boje, papire te posude s vodom. Aktivnost smo započeli razgovorom o jeseni. Na samom početku utvrdili smo kada dolazi jesen. Kakva je jesen, kakvi nas osjećaji vežu uz jesen. Što je s vremenom tada je li nam hladno ili toplo, što nosimo na sebi, kako se osjećamo. Razgovarali smo i o tome što se događa u prirodi, posebno što se događa s lišćem, kakvo je lišće koje pada s drveća, što sve možemo vidjeti, kakve su boje koje prevladavaju u jesen? Djeca su zainteresirano sudjelovala u razgovoru, pohvalila sam svaki njihov odgovor. Na postavljena pitanja o jeseni odgovori su bili kako je jesen hladna, nosimo jaknu i kišobran, te kako lišće može

padati i po prozoru. Lišće postaje crveno te pada s drveća, u jesen možemo vidjeti i kišu. Jesen može biti šarena, lišće je žute i crvene boje.

Glavni dio sata:

Nakon razgovora objasnila sam im kako ćemo sada poslušati jednu skladbu. Kako su već prethodnih dana slušali skladbe zatvorenih očiju ležeći, nisu im trebale detaljne upute za glavni dio sata. Svatko je pronašao dovoljno prostora kako bi mogao leći te je većina djece sama zatvorila oči. Kod nekoliko djece primjećujem uzbuđenje i nestrpljenje već prije samog puštanja skladbe. Prije samog slušanja najavila sam im kako ćemo slušati Antonija Vivaldija te kako se mogu opustiti i uživati u potpunoj tišini. Djeca su slušala skladbu *Jesen*. Nakon slušanja uslijedio je razgovor o tome što su čuli, koje instrumente su prepoznali, kako su se osjećali dok su slušali? Većina odgovora bila je kako je skladba bila brza i glasna. Nekima je skladba bila brza, a kasnije malo sporija. Što sto se tiče instrumenata većinom se ponavljao odgovor kako su čuli violinu, a neki od odgovora bili su i gitara. Djecu sam pohvalila te sam uvažila svaki odgovor. Uputila sam ih u likovni centar gdje su na unaprijed pripremljenim stolovima vodenim bojama naslikali svoje utiske jeseni. Radovi su bili raznoliki; lišće šarene boje, drveće, lišće koje je palo po podu, cvijet i vjetar koji puše.

Završni dio sata:

Kako su djeca završavala sa slikanjem tako smo svaki rad stavili na pod kako bi se osušio. Radove sam označila s imenom djeteta te sam svaki odgovor koji sam dobila detaljno slušala i zapisivala. Djecu sam zamolila za pomoć pri spremanju sobe kako bi na samom kraju aktivnosti mogli odigrati igru. Kada smo maknuli stolove kako bi dobili dovoljno prostora djecu sam pozvala da naprave veliki krug u sredini sobe. Najavila sam igru koja se zove „Skoči- čučni“, a pravila igre su da kada čuješ da je glazba tiha moraš čučnuti, a kada čuješ da je glazba glasna moraš skočiti. Na audio-playeru ponovno sam pustila skladbu *Jesen* Antonija Vivaldija koju sam postepeno stišavala kako bi djeca mogla čučnuti i pojačavala kako bi skočila. Nakon igre, na inicijativu dječaka, ostavila sam glazbu još nekoliko trenutaka kako bi zajedno sa djevojčicom mogao plesati gdje im se pridružuje još nekoliko djece.

4.3.1. Likovni radovi nakon slušanja *Jeseni* Antonija Vivaldija

Slika 10. Akvarel

„Jesen je šarena.“ djevojčica (6,5 god)

Izvor: Foto arhiva, K. Vujat

Slika 11. Akvarel

„Nacrtao sam stablo, lišće je palo sa stabla po podu.“ dječak (4,3 god)

Izvor: Foto arhiva, K. Vujat

Slika 12. Akvarel

„Ovo su drveća s kojih pada lišće, lišće je žute i crvene boje.“ djevojčica (6,3 god)

Izvor: Foto arhiva, K. Vujat

Slika 13. Akvarel

„Nacrta sam cvijet i vjetra koji puše.“ djevojčica (6,5 god)

Izvor: Foto arhiva, K. Vujat

4.4. Tijek aktivnosti Antonio Vivaldi: *Zima*

Uvodni dio sata:

Po završetku doručka zamolila sam djecu da svatko pronađe svoje mjesto na „mjestu dogovora“ te da sjednu u formaciju polukruga. Kako bi mogla pripremiti pribor i prostor za rad djeca su zajedno s mentoricom prije samog početka aktivnosti odigrala igru „Dan-noć.“ Na stolove sam postavila potreban pribor; posudice sa voštanim pastelima i papire kako bi djeca odmah nakon slušanja mogla prenijeti svoje utiske na papire. Zahvalila sam se mentorici te sam započela aktivnost potaknutu pitanjima vezanim uz zimu. Na moj upit kakvo je vrijeme trenutno vani dječak mi objašnjava kako je hladno, te kako na putu od kuće do vrtića uvijek mora staviti vunenu kapu na glavu. Razgovarali smo o osjećajima, kako se osjećamo zimi, što sve možemo vidjeti od vremenskih pojava na što sam dobila nekoliko zanimljivih odgovora: zimi je hladno, pada kiša koja je hladna. Možemo vidjeti kišu i munje. Pomoću slike zime motivirala sam djecu na odgovore te ih potaknula na imaginaciju što se sve događa s prirodom zimi. Naime, kako su djeca prethodne dane s odgajateljicama obrađivala pjesme i priče vezane uz zimu najviše odgovora bilo je kako zimi možemo vidjeti snijeg, pahulje, možemo praviti snjegovića te kako uvijek imamo jaknu, šal, rukavice i kapu jer nam je hladno. Zimi možemo ići na snijeg, možemo se igrati s snijegom. Kroz razgovor primjećujem kako djecu raduje zima, te kako ih najviše snjegović i hladno vrijeme veže uz osjećaje zime. Utvrdili smo kada dolazi zima te koje su sve karakteristike zime. Kada su se djeca zainteresirala započeo je glavni dio sata.

Glavni dio sata:

Djecu sam najprije zamolila za potpunu tišinu kako bi se atmosfera smirila. Dala sam im upute da legnu te da udahnu i izdahnu kako bi se svi opustili i kako bi se u sobi osjetio mir. Objasnila sam im kako danas slušamo *Zimu* Antonija Vivaldija. Kako bi ih potaknula na kreativnost i imaginaciju tijekom slušanja, rekla sam im da zatvore oči te da se opuste i da ćemo kasnije razgovarati o svemu šta su zamislili, osjetili i vidjeli. Djeca su u opuštenoj atmosferi slušala Vivaldijevu *Zimu*. U sobi je zavládala potpuna tišina, jedino što se moglo čuti bila je skladba. Nekoliko djece povremeno je otvaralo i zatvaralo oči tijekom slušanja, ali su u miru odslušali do kraja. Primjećujem i dvije

djevojčice koje su se tijekom slušanja uhvatile za ruke, ali im je pažnja bila usmjerena na slušanje. Većina djece je mirno slušala dok je nekoliko njih izvodilo pokrete rukama i nogama. Po završetku slušanja ostavila sam djeci nekoliko trenutaka kako bi se slegli utisci, te da svatko u miru otvori oči i da sjednu jedan kraj drugog. Uslijedio je razgovor o tome kako su se osjećali tijekom slušanja, sviđa li im se skladba, koji instrument se mogao čuti, što još mogu zamisliti kada ju slušaju. Odgovori su bili: ja sam čuo violinu, meni je skladba bila spora i tiha, ja sam čula violinu, meni se jako svidjela i ja sam plesala. Tijekom razgovora primjećujem nestrpljenje, naime kako su djeca prethodnih dana slikala glazbene dojmove te kako su na stolovima stajali papiri i paste, već i prije nego što sam ih uputila u likovni centar imali su svoje zamisli crteža, pri čemu primjećujem da je glazba kod njih potaknula kreativnost. U likovnom centru djeca su tehnikom pastela prenosila osjećaje, utiske zime slikajući snijeg, pahulje, snjegovića, snijeg na travi.

Završni dio sata:

U završnom dijelu sata kada su djeca slikanje privela kraju zamolila sam ih za pomoć oko pospremanja pribora i sobe kako bi mogli odigrati igru. Djeca sam uputila da stanu u krug te da si nađu dovoljno prostora oko sebe. Objasnila sam im kako ćemo odigrati igru „Dan-noć“, ali kako su pravila ovog puta malo drugačija što je kod njih izazvalo oduševljenje. Naime, na izgovorenu riječ „noć“ djeca su stajala i pokrila oči rukama, a na izgovorenu riječ „dan“ djeca su skočila. Na početku igre djeci sam davala upute „dan-noć“, a kasnije su se djeca izmjenjivala te je svatko dobio priliku „voditi igru.“ Tijekom igre u pozadini se i dalje čula Vivaldijeva *Zima* iako sam skladbu ovog puta malo utišala kako bi djeca bolje čula upute. Djeca su na igru reagirala pozitivno i s veseljem, posebno zato što su se pravila igre ovog puta bila malo drugačija i što je svatko dobio svoju priliku za davanje uputa ostaloj djeci. U kišnom i izrazito hladnom zimskom danu s Vivaldijevom *Zimom* u pozadini tijekom igre u skupini se svakako mogla osjetiti ugodna atmosfera.

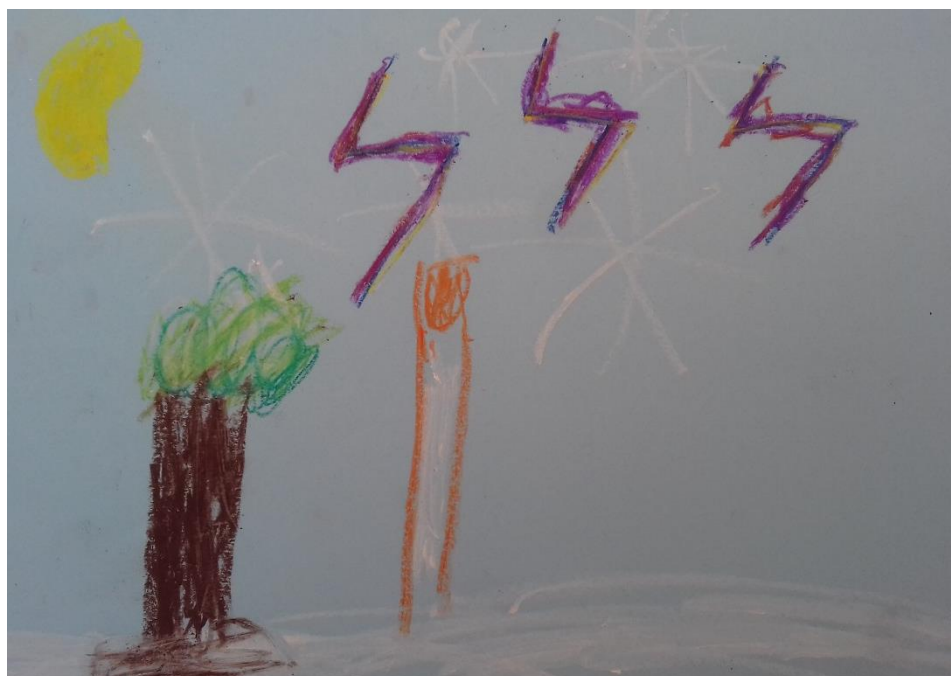
4.4.1. Likovni radovi nakon slušanja *Zime* Antonija Vivaldija

Slika 14. Pastela

„Zimi pravim snjegovića.“ djevojčica (6,5 god)

Izvor: Foto arhiva, K. Vujat

Slika 15. Pastela

„Zimi možemo vidjeti munje nacrtao sam ih, zimi je hladno, nacrtao sam i pahulje i sunce.“ dječak (6,3 god)

Izvor: Foto arhiva, K. Vujat

Slika 16. Pastela

„Nacrtala sam snijeg, kišu, pahuljice.“ djevojčica (4,2 god)

Izvor: Foto arhiva , K. Vujat

Slika 17. Pastela

„Nacrtala sam snijeg, drveće i snjegovića.“ djevojčica (5,8 god)

Izvor: Foto arhiva, K. Vujat

5. ZAKLJUČAK

Glazba uvelike usređuje čovjeka, pobuđuje neka raspoloženja, emocije, pokreće maštu te stvara želju da se sluša sve češće. Također razvija ne samo ljubav prema lijepom, već i prema zajednici. Kod djece se glazbom razvija zajedništvo i emocionalna inteligencija. Glazba je komponenta estetskog odgoja. Svrha estetskog odgoja i obrazovanja glazbom je da se kod djeteta razvije ljubav prema glazbi, da se dijete osposobi za zapažanje estetskih svojstava glazbe. Kako odgojitelj uvelike utječe na formiranje glazbenog ukusa djece vrlo je važno djetetu ponuditi kvalitetnu glazbu, stoga je izbor za provođenje aktivnosti bio Antonio Vivaldi. Ciklus skladbi pod nazivom *Četiri godišnja doba* posvećen je prirodi. Slušanjem skladbi slušatelj ima priliku doživjeti osjećaj tišine, šume, livade, snijega, buđenje prirode te je stoga cilj aktivnosti bio potaknuti kod djece određene emocije glazbom, motivirati njihovo kreativno izražavanje, te upoznati djecu sa klasičnom glazbom kako bi razvita ljubav prema njoj. Kroz spontani i opušteni razgovor u uvodnom djelu sata proširili su svoja znanja i spoznaje o godišnjim dobima. Poticajnim pitanjima kao kako se osjećamo u određenom godišnjem dobu, što se tada događa u prirodi, ili što oblačimo u određeno doba, djeca su samostalno dolazila do novih otkrića te su usmjerena da tokom slušanja glazbe crpe iz svojih sjećanja i stečenih iskustava ono što bi ih moglo potaknuti da stvore svoju zamisao crteža. Bilo je nekoliko zanimljivih dječjih odgovora kao što su: jesen je šarena, lišće je žute i crvene boje, zimi možemo vidjeti kišu i munje iz kojih je u radovima vidljivo da je upravo glazba uspjela „zagolicati“ dječju maštu. Povezivanjem glazbe i likovnosti djeca dobivaju mogućnost izražavanja svojih emocija, doživljaja i osjećaja na drugačiji način, što ih izrazito veseli. Živahni tonovi *proljeća* pobudili su kod djece osjećaje radosti i veselja te je najviše crteža bilo posvećeno cvijeću i buđenju prirode. Vesela i lepršava *jesen* potaknula ih je na crtanje padanja lišća s drveća, cvijet i vjetar koji puše. Kod slušanja *ljeta* toplo ljetno vrijeme stvara osjećaj opuštenosti, te u crtežima možemo vidjeti odlazak na more, plažu, kupanje. *Zima* dolazi s hladnom atmosferom stoga u crtežima možemo vidjeti pahulje, munje i snijeg. Svako dijete zna plesati, pjevati i crtati, upravo su djeca ta koja sve to rade bez razmišljanja rade li to pogrešno ili ne.

6. POPIS LITERATURE

1. Gospodnetić, H. (2015.) *Metodika glazbene kulture za rad u dječjim vrtićima I. dio*. Zagreb: Mali profesor d.o.o.
2. Manasteriotti, V. (1982.) *Muzički odgoj na početnom stupnju, Methodske upute za odgajatelje i nastavnike razredne nastave*. Zagreb: Školska knjiga.
3. ME = Muzička enciklopedija (1977.) 3 *Or-Ž dodatak*. Zagreb: Jugoslavenski leksikografski zavod.
4. Miranov, L. (1964.) *Metodika violine i viole (Historijski pregled)*. Izdanje Muzičke naklade Saveza muzičkih udruženja Hrvatske. Zagreb: Tisak Grafičkog zavoda Hrvatske.
5. Sam, R. (1998.) *Glazbeni doživljaj u odgoju djeteta*. Rijeka: Glosa d.o.o.

Mrežne stranice:

1. Antonio Vivaldi by Francois Morellon La Cave. Dostupno na:
<https://www.posterlounge.com/p/412851.html> [Pristupljeno: 11.10.2019.]
2. Balić-Šimrak, A. (2010.). Predškolsko dijete i likovna umjetnost. *Dijete, vrtić, obitelj: Časopis za odgoj i naobrazbu predškolske djece namijenjen stručnjacima i roditeljima*. [Online] Vol.16-17 (No.62-63). str. 2-8. Dostupno na:
<https://hrcak.srce.hr/124737> [Pristupljeno: 09.04.2020.]
3. Habuš Rončević, S. (2014.). Neke suvremene uloge odgojitelja u glazbenom odgoju djece rane i predškolske dobi. *Magistra ladertina*. [Online] Vol.9 (No.1). str.179-187. Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/137253> [Pristupljeno: 09.04.2020.]
4. Miočić, M. (2012.). Kultura predškolske ustanove u svijetu glazbenih kompetencija odgojitelja. *Magistra ladertina*. [Online] Vol.7 (No.1). str. 73-87. Dostupno na:
<https://hrcak.srce.hr/99893> [Pristupljeno: 09.04.2020.]

5. Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje. Republika Hrvatska. Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta (2014.) Dostupno na: <https://www.azoo.hr/images/strucni2015/Nacionalni-kurikulum-za-rani-i-predskolski-odgoj-i-obrazovanje.pdf> [Pristupljeno: 06.04.2020.]
6. Sukreški T.: Utjecaj klasične glazbe na razvoj djeteta. Dostupno na: <http://www.wishmama.hr/roditeljstvo/savjeti-lijecnika/utjecaja-klasicne-glazbe-na-razvoj-djetetamozartovi-genijalci/> [Pristupljeno: 11.10.2019.]
7. Škara E.: Riđokosi svećenik-Antonio Vivaldi. Dostupno na: <https://nova-akropola.com/lijepe-umjetnosti/glazba/ridokosi-svecenik-antonio-vivaldi/> [Pristupljeno: 01.10.2019.]

SAŽETAK

U ovom radu govori se o dječjim glazbenim aktivnostima uz Vivaldijevu skladbu Četiri godišnja doba. Antonio Vivaldi talijanski je kompozitor, violinista, pedagog, i dirigent. Četiri godišnja doba napisana su 1723. godine a objavljena 1725. godine. Naglasak u ovom radu stavljen je na dječje glazbene aktivnosti uz Vivaldijevu skladbu Četiri godišnja doba provedene u Dječjem vrtiću Petar Pan- područno odjeljenje Galižana gdje su djeca u ugodnoj atmosferi slušala skladbe te su se likovno izražavala.

Kroz odabir kvalitetne skladbe cilj aktivnosti bio je stvoriti ugodno okruženje, upoznati djecu sa klasičnom glazbom, razviti ljubav prema glazbi, te motivirati djecu za rad. Glazba čiji je jezik osebujan govor glazbenih tonova ima smirujući učinak na ljudsko tijelo i um. Dijete slušanjem glazbe otkriva poseban svijet, ona pokreće njegovu maštu, stvara se želja da ju sluša sve češće. Likovno izražavanje djece uz glazbu pridonosi ljubavi prema njoj. Glazba ima utjecaj na djetetove umne i fizičke sposobnosti te omogućuje razvoj estetskog odnosa prema glazbi i umjetnosti općenito. Djeca su kroz aktivnosti pozitivno reagirala na glazbu, upravo je dječji pokret najbolji pokazatelj prihvatanja glazbe.

Ključne riječi: Antonio Vivaldi, djeca, glazbena aktivnosti, Četiri godišnja doba, glazba

SUMMARY

This paper discusses children's musical activities with Vivaldi's composition The four seasons. Antonio Vivaldi is an Italian composer, violinist, educator, and conductor. The Four seasons were written in 1723. and published in 1725. Emphasis in this work is placed on children's musical activities with Vivaldi's composition The Four seasons conducted in kindergarten „Petar Pan“- department of Galijana, where children listened to compositions and expressed themselves through art in a comfortable atmosphere.

Through the selection of quality compositions, the goal of the activity was to create a comfortable environment, to introduce children to classical music, to develop a love for music, and to motivate children to work. Music, whose language is a distinctive expression of tones, has a calming effect on the human body and mind. The child discovers a special world by listening to music. The artistic expression of children with music contributes to their love for music. Music has an impact on the child's mental and physical abilities and enables the development of an aesthetic relationship to music and the arts in general. Through these activities, children responded positively to music, and their movement is the best indicator of their acceptance of music.

Keywords: Antonio Vivaldi, children, musical activities, Four seasons, music